

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Jaarrekening 2017

Natuur en Milieufederatie Groningen

Zuiderpark 16

9724 AG Groningen

Tel: 050 3130800

Website: www.nmfgroningen.nl

E-mail: info@nmfgroningen.nl

Inhoud	Blad
Algemene gegevens	2
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2017	3
Staat van baten en lasten over 2017	4
Kasstroomoverzicht over 2017	6
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat	7
Toelichting op afzonderlijke posten van de balans	9
Toelichting op afzonderlijke posten van de staat van baten en lasten	12
Overige gegevens	17
Controleverklaring	18
Bijlagen	
1 Toelichting bestedingen	21
2 Specificatie nog te besteden subsidies	22
3 Overzicht Stichting De Natuur en Milieufederaties (NMF)	23
4 Urenrealisatie projecten 2017	24
5 Begroting 2018	27

Algemene gegevens

Statutaire naam: Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Vestigingsplaats: Groningen

Rechtsvorm: Stichting

Doelstelling: De stichting heeft ten doel:
Het bevorderen van het behoud, het herstel
en het optimaal beheer van natuur, milieu en landschap.

Raad van Toezicht:

J.P.T. Klijnsma
voorzitter vanaf 1-1-2017

C.A. Tomson (vanaf 1-1-2017)

H.E. Waalkens (vanaf 20-6-2017)

W.J.T. van Gemert (vanaf 20-6-2017)

M.C.J. van Haeren (vanaf 27-9-2017)

Directeur-bestuurder: A.J. Schäfer

	Ref.	31 december 2017	31 december 2016
Passiva		€	€
Reserves en fondsen	4		
<i>Reserves</i>			
Continuïteitsreserve		152.474	152.474
Bestemmingsreserves		<u>33.485</u>	<u>42.485</u>
		185.959	194.959
Nog te bestemmen resultaat boekjaar	5	<u>52.407</u>	<u>0</u>
		52.407	
Kortlopende schulden	6		
Crediteuren		17.756	37.394
Nog te besteden subsidies		132.619	147.098
Belastingen en premies sociale verzekeringen en pensioenen		30.852	34.049
Overige schulden en overlopende passiva		<u>86.995</u>	<u>135.252</u>
		268.222	353.793
		<u>506.587</u>	<u>548.752</u>

Staat van baten en lasten over 2017

	Ref.	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
		€	€	€
Baten	7			
Geworven baten	7.1			
Particulieren		0	0	0
Bedrijven		220.100	121.402	196.899
Loterijorganisaties		0	0	0
Subsidies van overheden		352.245	332.833	397.357
Verbonden organisaties zonder winststreven		232.309	188.955	130.379
Andere organisaties zonder winststreven		10.000	15.000	45.751
Som van de geworven baten		814.654	658.190	770.386
 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten e/o diensten	 7.2	 64.221	 359.207	 114.570
Overige baten	7.3	8.076	55.159	276
Som van de baten		886.951	1.072.556	885.232
 Lasten				
Besteed aan doelstellingen	8			
Groene ruimte		239.510	231.638	297.036
Klimaat en energie		317.474	468.947	254.661
Duurzame bedrijvigheid		177.447	214.595	195.772
Communicatie en netwerken		109.760	109.187	123.652
		844.191	1.024.367	871.121
 Wervingskosten		0	0	0
Kosten beheer en administratie 1)		0	0	0
 Som van de lasten		844.191	1.024.367	871.121
 Saldo voor financiële baten en lasten	9	42.761	48.189	14.111
Financiële baten en lasten		646	0	278
 Saldo van baten en lasten		43.407	48.189	14.389

	<u>Rekening 2017</u>	<u>Begroting 2017</u>	<u>Rekening 2016</u>
	€	€	€
Bestemming saldo van baten en lasten			
toevoeging /onttrekking aan:			
Continuïteitsreserve	0	48.189	5.389
Bestemmingsreserves	-9.000	0	9.000
Bestemmingsfonds	0	0	0
Herwaarderingsreserve	0	0	0
Overige reserves	0	0	0
Nog te bestemmen resultaat	52.407	0	0
	<u>43.407</u>	<u>48.189</u>	<u>14.389</u>

1) De provinciale milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting bestedingen, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

Kasstroomoverzicht over 2017

Het saldo van de liquide middelen is in 2017 toegenomen. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.

	2017	2016
	€	€
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Resultaat	52.407	14.389
Afschrijvingen	1.454	1.380
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>		
Mutatie vorderingen	50.582	5.079
Mutatie kortlopende schulden	<u>-85.572</u>	<u>117.166</u>
	<u>-34.990</u>	<u>122.245</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	18.871	138.014
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Mutatie van de bestemmingsreserve	-9.000	-15.000
Investerings in materiële vaste activa	<u>0</u>	<u>-2.633</u>
Netto kasstroom	<u><u>9.871</u></u>	<u><u>120.381</u></u>
Stand liquide middelen per 31 december	239.437	229.566
Stand liquide middelen per 1 januari	<u>229.566</u>	<u>109.184</u>
Mutatie liquide middelen	<u><u>9.871</u></u>	<u><u>120.382</u></u>

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen.

Vanaf het boekjaar 2017 is de verslaggeving voor fondsenwervende organisaties gewijzigd doordat er nieuwe Richtlijnen van kracht zijn geworden. De vernieuwingen hebben onder andere tot doel meer transparantie en duidelijkheid in de verslaggeving aan te brengen.

In de nieuwe RJ650 is een duidelijke opbouw gecreëerd waarin de RJ640 organisaties-zonder-winststreven de basis is van de verslaggeving waar RJ650 verder op bouwt en soms afwijkende bepalingen heeft.

In de jaarrekening 2017 zijn de nieuwe richtlijnen toegepast. De presentatie van de vergelijkende cijfers in de staat van baten en lasten is aangepast op basis van het nieuwe model voor de staat van baten en lasten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in de toelichting op de betreffende balanspost anders is vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de doelstelling.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid. Deze voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het verslagjaar toegerekende baten en de bestedingen over het jaar.

Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Projectgelden betreffende nog niet afgeronde projecten, die aan het eind van het verslagjaar niet zijn besteed, worden opgenomen op de balans.

Pensioenen

De Natuur en Milieufederatie Groningen is sinds 1 januari 2007 aangesloten bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw (BPL). De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft -mits de verschuldigde premies tijdig en volledig worden voldaan- geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een te lage dekkinggraad bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Met betrekking tot de pensioenregeling zijn derhalve alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Toelichting op afzonderlijke posten van de balans

1. Materiële vaste activa

	Automatisering en communicatie	Totaal
	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2017	3.209	3.209
Aanschaffingen	<u>0</u>	<u>0</u>
	3.209	3.209
Afschrijvingen	<u>1.454</u>	<u>1.454</u>
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>1.755</u>	<u>1.755</u>
Cumulatieve aanschaffingswaarde	60.851	60.851
Cumulatieve afschrijvingen	<u>59.096</u>	<u>59.096</u>
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>1.755</u>	<u>1.755</u>

Afschrijvingspercentages:

33%

De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de doelstelling. Het drempelbedrag voor afschrijving is € 1.000

2. Vorderingen

	2017	2016
	€	€
Debiteuren		
Saldo openstaande vorderingen per 31 december	<u>214.297</u>	<u>242.112</u>
Een voorziening voor oninbaarheid wordt per balansdatum niet noodzakelijk geacht.		
Overige vorderingen en overlopende activa		
Voorschotten personeel	0	0
Nog te ontvangen bedragen/subsidie *	36.327	30.987
Vooruitbetaalde (2016:nog te ontvangen) bedragen	<u>14.772</u>	<u>42.878</u>
	<u>51.099</u>	<u>73.866</u>

* Dit betreft subsidies van projecten die al wel zijn afgerond, maar worden afgerekend in het volgende jaar.

	2017	2016
	€	€
3. Liquide middelen		
Kas	184	244
ING	51.705	41.728
ASN bank	<u>187.547</u>	<u>187.593</u>
	<u>239.437</u>	<u>229.566</u>

De liquide middelen staan geheel ter vrije beschikking van de Stichting, m.u.v. een bedrag van € 7.875 op de rekening courant van de ING als garantstelling voor de verhuurder.

4. Reserves en fondsen	01-01-2017	resultaat- bestemming	overige mutaties	31-12-2017
	€	€	€	€
<i>Continuïteitsreserve</i>				
Reserve actie en educatie	152.474			152.474
<i>Bestemmingsreserves</i>				
Strategische reserve projecten	33.485			33.485
Personeel en organisatie	9.000		-9.000	0
	42.485	0	-9.000	33.485
<i>Totaal reserves en fondsen</i>	194.959	0	-9.000	185.959

Toelichting

Continuïteitsreserve

Door het bestuur is bepaald dat gestreefd wordt naar een continuïteitsreserve van circa 20% van de jaarinkomsten. Deze vrij besteedbare reserve dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen. De reserve is ondergebracht op een spaarrekening waaraan geen vermogensrisico's zijn verbonden. Het CBF staat een maximale continuïteitsreserve toe van 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie, zijnde 1,1 miljoen.

Bestemmingsreserves - Strategische reserve projecten

Deze reserve is bedoeld voor cofinanciering van projecten die slecht gedekt zijn door subsidie-inkomsten, maar die wel van belang zijn voor Natuur en Milieufederatie Groningen.

Bestemmingsreserves- Personeel en organisatie

Tijdens de vergadering van de Raad van Toezicht op 17 mei 2016 is besloten een bedrag van € 9.000 als bestemmingsreserve op te voeren voor personeel en organisatie. Dit bedrag is in 2017 besteed.

5. Nog te bestemmen resultaat boekjaar	01-01-2017	resultaat- bestemming	overige mutaties	31-12-2017
		52.407		52.407

Resultaat boekjaar 2017

In de vergadering van de Raad van Toezicht op 26 april 2018 wordt een voorstel tot bestemming van het resultaat 2017 besproken.

6. Kortlopende schulden

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<i>Crediteuren</i>		
Saldo per 31 december	<u>17.756</u>	<u>37.394</u>
<i>Nog te besteden subsidies</i>		
Saldo per 31 december (bijlage 2)	<u>132.619</u>	<u>147.098</u>
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen en pensioenen</i>		
Omzetbelasting	7.294	12.030
Loonheffing	12.780	12.037
Pensioenpremies	<u>10.778</u>	<u>9.982</u>
	<u>30.852</u>	<u>34.049</u>
<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>		
Personeel	80.495	120.186
Kantoor en organisatie	6.500	7.745
Publiciteitskosten	0	5.879
Projecten	<u>0</u>	<u>1.441</u>
	<u>86.995</u>	<u>135.251</u>

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurverplichtingen

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen heeft een jaarlijkse huurverplichting van € 31.856 met betrekking tot het pand Zuiderpark 16-17 te Groningen. De huurovereenkomst is van rechtswege overgegaan in een contract voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van minimaal drie maanden.

Toelichting op afzonderlijke posten van de staat van baten en lasten

7. Baten	Rekening 2017 €	Begroting 2017 €	Rekening 2016 €
7.1 Geworven baten			
Bedrijven			
- Subsidie Programma Lokale Energietransitie (NAM)	185.589	121.402	196.899
- Duurzaamheidsfonds (Nuon)	34.511		
Loterijorganisaties	0	0	0
Subsidies van overheden			
- Meerjaren budgetsubsidie Provincie Groningen 1)	233.200	233.200	232.500
- Incidentele projectsubsidies overheden 2)	119.045	99.633	164.857
Verbonden organisaties zonder winststreven			0
- Nationale Postcode Loterij via Landelijk NMF 3)	179.063	158.955	130.379
- Overige verbonden organisaties	53.246	30.000	0
Andere organisaties zonder winststreven	10.000	15.000	45.751
	<u>814.654</u>	<u>658.190</u>	<u>770.386</u>
7.2 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			
Detachering Provincie Groningen	63.040	63.040	49.250
Energiecampagne 2015-2016 Warmtetoer	1.181	0	65.320
Specifieke projectkosten	0	296.167	0
	<u>64.221</u>	<u>359.207</u>	<u>114.570</u>
7.3 Overige baten			
Overige baten (begroting: acquisitie)	9.913	55.159	9
Nagekomen B&L vorig boekjaar	-1.837	0	267
	<u>8.076</u>	<u>55.159</u>	<u>276</u>
Totaal baten	886.951	1.072.556	885.232

1) De budgetsubsidie van de Provincie Groningen is gebaseerd op een meerjarenafspraken met de Provincie.

2) De projectsubsidies overheden hebben in 2017 een incidenteel karakter.

3) Dit betreft de baten die de Natuur en Milieufederatie Groningen ontvangt van de landelijke Stichting De Natuur en Milieufederaties. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. In 2017 is 94,6% van alle toekenningen aan de Stichting Natuur en Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.

De voorwaarden voor de jaarlijkse geldelijke bijdrage door de Nationale Postcode Loterij zijn opgenomen in een overeenkomst tussen de Nationale Postcode Loterij N.V. en de Stichting De Natuur en Milieufederaties getekend in december 2015. Een kopie hiervan is bij de Natuur en Milieufederatie Groningen op te vragen.

8. Lasten

(zie ook bijlage 1)

	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
	€	€	€
8.1 Personeelskosten			
Brutosalarissen	408.245	-	440.084
Premies sociale verzekeringswetten	68.472	-	66.108
Pensioenpremies	61.407	-	51.618
	538.125	550.500	557.810
Ontvangen ziekengeld	-4.154	-2.000	-9.694
Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	533.971	548.500	548.116
Coördinatie en wervingskosten	11.826	3.000	0
Scholing en training	2.406	7.500	4.384
Ziekteverzuimverzekering	8.266	8.000	7.105
Reis-en verblijfkosten	17.384	8.000	6.068
Vervanging personeel	0	0	33.365
Inhuur interim directeur	0	0	8.000
Overige personeelskosten *	15.602	9.000	60.923
	589.454	584.000	667.960

Het gemiddeld aantal werknemers, berekend op fulltimerbasis, is in 2017 7,8 (2016 7,8).

* Overige personeelskosten in 2016 is inclusief inhuur tijdelijk personeel.

Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders

De bestuurders en toezichthouders ontvingen in 2017 geen bezoldiging (2016: idem).

Bezoldiging directie

Dienstverband

Functie	Directeur-bestuurder
Aard	Vaste aanstelling
Aantal uren fulltime	38
Parttime percentage	0,84
Periode	1-1-2017 t/m 31-12-2017

Bezoldiging

Bruto salaris	61.073	
Vakantiegeld	4.859	
Eindejaarsuitkering	917	
Variabel jaarinkomen	0	
Totaal jaarinkomen		<u>66.849</u>
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	0	
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	13.466	
Overige beloningen op termijn	0	
Uitkering beëindiging dienstverband	0	
Totaal overige lasten en vergoedingen		<u>13.466</u>
Totaal bezoldiging directie 2017		<u>80.315</u>
Totaal bezoldiging directie 2016		79.979

Aan (gewezen) toezichthouders, (gewezen) bestuurders en (gewezen) directie zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

	Rekening 2017 €	Begroting 2017 €	Rekening 2016 €
8.2 Publiciteit			
Opdrachtverstrekking	0	6.000	0
Publieksverslag	-5.000	1.000	5.000
Representatiekosten	2.250	1.000	744
Landelijke federatiedag	532	750	420
Website en CRM	6.315	3.300	4.711
	<u>4.097</u>	<u>12.050</u>	<u>10.875</u>
8.3 Huisvestingskosten			
Huur	31.678	31.500	31.500
Schoonmaak, gas en elektra	13.703	9.500	12.864
Verzekering *)	3.586	4.000	474
	<u>48.967</u>	<u>45.000</u>	<u>44.838</u>
8.4 Kantoor- en bestuurskosten			
Bestuurskosten	951	4.000	3.897
Verzorging en stafoverleg	2.223	1.000	3.589
Administratiekosten (fin.adm)	21.613	45.000	675
Accountantskosten (controle en advies)	8.382		12.222
CBF-keur	2.080	650	475
IT-beheer	13.030	15.000	6.144
Telecommunicatie	2.073	2.500	3.231
Algemene kantoorkosten	6.751	10.000	4.045
Projectkosten onvoorzien	7.121	5.000	0
Diverse kosten en excursie/uitjes	0	0	1.215
	<u>64.224</u>	<u>83.150</u>	<u>35.494</u>

*) (nagekomen) aanslagen OZB 2015, 2016, 2017

	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
	€	€	€
8.5 Afschrijvingen			
Afschrijving communicatie en automatisering	1.454	2.000	1.151
Afschrijving meubilair	0	2.000	229
	<u>1.454</u>	<u>4.000</u>	<u>1.380</u>

8.6 Specifieke projectkosten

Specifieke projectkosten	135.995	296.167	110.574
	<u>135.995</u>	<u>296.167</u>	<u>110.574</u>

Dit betreft de direct aan projecten toegewezen kosten van door derden uitgevoerde werkzaamheden

	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
	€	€	€
9. Financiële baten en lasten			
Renteopbrengsten	646		278
	<u>646</u>	<u>0</u>	<u>278</u>

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balans datum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die hier vermeld dienen te worden.

Resultaatbestemming en vaststelling van de jaarrekening

De jaarrekening 2017 van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen is vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht op 26 april 2018. De Raad van Toezicht behandelt in deze vergadering een voorstel tot bestemming van het resultaat 2017.

Controleverklaring

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

Ondertekening van de jaarrekening

Groningen, d.d. 26 april 2018

Namens de Raad van Toezicht:

J.P.T. Klijnsma
voorzitter

C.A. Tomson

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van
Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen te Groningen

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017**Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen (RJ 650).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit de Algemene gegevens en de Inleiding.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van RJ 650 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de Algemene gegevens en de Inleiding in overeenstemming met RJ 650.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ 650. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies

zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 26 april 2018
De Jong AFM B.V.

Origineel getekend door J.D. de Jong AA

Bijlage 1: Toelichting bestedingen

Op grond van de richtlijn 650 dienen de kosten van Beheer en Administratie als separate kostenpost in de jaarrekening zichtbaar te worden gemaakt. In onderstaande tabel is weergegeven op welke wijze de kosten van Beheer en Administratie aan de doelstellingen worden toegerekend.

Bestemming		Doelstellingen				Werving	Beheer en	Totaal	Begroting	Totaal
Lasten	ref.	Groene ruimte	Klimaat en energie	Duurzame bedrijvigheid	Communicatie en netwerken	baten	administratie	2017	2017	2016
Verstrekte (project)subsidies en (project)bijdragen										
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties										
Aankopen en verwervingen										
Uitbesteed werk										
Personeelskosten	7.1	144.899	136.414	98.760	68.354	0	141.027	589.454	584.000	661.892
Communicatiekosten	7.2	1.324	1.246	902	624	0	0	4.097	12.050	16.943
Huisvestingskosten	7.3	12.037	11.332	8.204	5.678	0	11.715	48.967	45.000	44.838
Kantoor- en algemene kosten	7.4	6.998	6.588	4.770	3.301	0	42.566	64.224	83.150	35.494
Afschrijvingen	7.5	0	0	0	0	0	1.454	1.454	4.000	1.380
Totaal		165.258	155.581	112.636	77.958	0	196.762	708.196	728.200	760.547
Specifieke projectkosten	7.6	10.673	102.037	21.476	1.809	0	0	135.995	296.167	110.574
		175.931	257.618	134.112	79.767	0	196.762	844.191	1.024.367	871.121
Verdeling beheer en administratie		63.579	59.856	43.334	29.993	0	-196.762	0	0	0
		239.510	317.474	177.447	109.760	0	0	844.191	1.024.367	871.121
Baten								886.951	1.072.556	885.232
Besteed aan doelstellingen als percentage van de baten								95,2%	95,5%	98,4%
Besteed aan doelstellingen als percentage van de lasten (na verdeling kosten Beheer & Administratie)								100,0%	100,0%	100,0%

De kosten zijn toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De specifieke projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie. Dit betreft ondermeer kosten van directie en ondersteuning (secretarieel en administratie). De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (excl. Specifieke projectkosten). De projectleiders zijn meer dan in het verleden verantwoordelijk gesteld voor de planning en het budget, waardoor de kostentoedeling iets is veranderd. De kosten van beheer en administratie zijn in 2017 23,3% (2016: 23,5%) van de totale lasten (incl. specifieke projectkosten).

Natuur en Milieufederatie Groningen hanteert de volgende normen voor de verschillende kengetallen:

- kosten eigen fondsenwerving t.o.v. de baten uit eigen fondsenwerving		n.v.t.
- besteed aan doelstelling t.o.v. van de baten		100%
- besteed aan doelstelling (voor verdeling kosten beheer en administratie) t.o.v. de lasten	tenminste	65%
- kosten beheer en administratie t.o.v. van de lasten	maximaal	35%

Bijlage 2: Specificatie Nog te besteden Subsidies

2017

		Subsidie NMF	Project-subsidie overheden	Subsidie overig	Totaal
53.041	Windplatform Groningen		5.445		5.445
53.037	Programma Lokale Energietransitie			94.519	94.519
53.039	Clean Campagne			18.750	18.750
53.030	Energiecampagne			13.905	13.905
		0	5.445	127.174	132.619

2016

		Subsidie NMF	Project-subsidie overheden	Subsidie overig	Totaal
52059-3	Groninger verdienenmodel fase III		1.970		1.970
52006-3	Voedselverspilling		11.143		11.143
52.007	Meet & Eat	2.857			2.857
51.056	Anders varen			46.551	46.551
53.037	Programma Lokale Energietransitie		75.373		75.373
53.040	Milieustudie Wind op Land	-596			-596
53.040	Milieustudie Wind op Land 2017	9.800			9.800
		12.061	88.486	46.551	147.098

Bijlage 3: Overzicht Stichting De Natuur en Milieufederaties (NMF)

Code NMG	Code NMF	Projectnaam	Te ontvangen van NMF inzake		Ontvangen van NMF in 2017
			jaren	2.017	
			€	€	€
53035	Pr1511	Servicepunten Energie 15-16	1.360		1.360
53035	Pr1511 / 1605	nmf's servicepunten energie	2.640	10.400	2.640
53.040	Pr1604	nmf's subsidie wind op land	9.800	3.220	5.880
56.999	Pr1607	nmf's bijdrage duurzaam door	700		700
-	B1501	NPL vrij besteedbaar 2017			118.000
52.007	-	Meet & Eat 1			22.971
52.007	-	Meet & Eat 2			12.031
56999	-	Acquisitie voedselbossen		1.600	
55025	-	Huisstijl		960	
56999	Pr1723	Project Start Up (PSU)		1.040	
Subtotaal			<u>14.500</u>	<u>17.220</u>	<u>163.582</u>

Bijlage 4: Urenrealisatie projecten 2017

Aantal uren per financier in 2017

Projectcode	Projectnaam	Provincie		NMF		Overige		Totaal	
		Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie
	Groene ruimte								
51001	Extern overleg	80	90					80	90
51002	Actualiteiten	156	118					156	118
51012	Coördinatie TBO	44	46			134	142	178	188
51012	Activiteiten natuur en landschap	100	122			35	46	135	168
51010	RO-beleid	110	130	25	73	70	87	205	290
51005	Netwerkversterking	55	64					55	64
51030	Landbouwbeleid	85	110	41	53	85	111	211	274
52095-3	Groninger Verdienmodel fase 3					30	17	30	17
52006-1	Eetbare stad			56	71	272	302	328	373
52006-3	Voedselverspilling					30	30	30	30
52007	Meet & Eat I			87	108	172	172	259	280
52007	Meet & Eat II			52	60	113	130	165	190
52011	Operatie Steenbreek					153	240	153	240
52012-17	Overleg stadsnatuur					71	80	71	80
55050-17	Nacht van de nacht			51	58			51	58
Subtotaal	Groene ruimte	630	679	312	423	1.165	1.357	2.107	2.459

Aantal uren per financier in 2017

Projectcode	Projectnaam	Provincie		NMF		Overige		Totaal	
		Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie
	Klimaat en energie								
53001	Extern overleg	52	68					52	68
53002	Actualiteiten	48	142					48	142
53030-17	EnergieCAMPAGNE	297	213					297	213
53006	Netwerk Energie	22	21					22	21
54051-17	Gasloos Groningen	30	30					30	30
53038	Clean Campagne			21	0	259	80	280	80
53030	Energie loket Groningen			4	3	170	60	174	63
53035	Servicepunten Energie (Pr1511)			130	130			130	130
53037	Progr Lokale energietransitie 16-19					1.054	1.135	1.054	1.135
53040	Milieustudie wind op land			100	125			100	125
54050	Aardbevingsdossier					203	211	203	211
53041	Windplatform Groningen			127	31	273	66	400	97
Subtotaal	Klimaat en energie	449	474	382	289	1.959	1.552	2.790	2.315

Aantal uren per financier in 2017

Projectcode	Projectnaam	Provincie		NMF		Overige		Totaal	
		Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie
	Duurzame bedrijvigheid								
54001	Extern overleg	70	33					70	33
54999	Actualiteiten	20	54					20	54
54005	Netwerk milieu	97	36					97	36
54016-16	E&E in balans			65	76	139	164	204	240
54.022	ED 2050 detachering provincie					640	682	640	682
54.021	Gebiedsgericht milieubeleid ED fase II			33	25	67	50	100	75
51.056	Anders varen					67	75	67	75
54.006	Circulaire economie				19			0	19
54.007	Coördinatie Eemshaven	207	300			152	163	359	463
Subtotaal	Duurzame bedrijvigheid	394	423	98	120	1.065	1.133	1.557	1.676

Aantal uren per financier in 2017

Projectcode	Projectnaam	Provincie		NMF		Overige		Totaal	
		Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie	Werkplan	Realisatie
	Communicatie en netwerken								
55020	Netwerkverst. en onderst.	97	70	50	40			147	110
55010	Communicatie alg.	125	151					125	151
55011	Website / nieuwsbrief	180	298					180	298
	Voetspot	82	45					82	45
	Versterken sociale media	42	0					42	0
56003	Projectontw. en begel.	358	334					358	334
56004	Juridische ondersteuning			150	138			150	138
56999	Kleine projecten <20 uur			25	85			25	85
Subtotaal	Communicatie en netwerken	884,0	897,0	225,0	263,0	0,0	0,0	1.109	1.160
	Totaal alle thema's	2.357	2.473	1.017	1.095	4.189	4.042	7.563	7.610

Bijlage 5: Begroting 2018

	Begroting 2018	
	€	€
Baten:		
Beleids subsidie provincie	233.347	
Nationale Postcode loterij	118.000	
TBO's	40.000	
Project subsidies	485.841	
Project subsidies te verwerven	59.733	
Som der baten		<u>936.921</u>
Lasten:		
Personeelskosten	612.000	
Uitbesteed werk		
Publiciteit en communicatie	10.250	
Huisvestingskosten	45.000	
Kantoor- en bestuurskosten	56.500	
Afschrijvingen	4.000	
Specifieke projectkosten	175.869	
Som der lasten		<u>903.619</u>
Begroot resultaat		<u><u>33.302</u></u>

Begroting lasten 2018 naar doelstellingen

Uitvoeringskosten ter zake van:	
Groene ruimte	242.482
Klimaat en energie	472.123
Duurzame bedrijvigheid	115.000
Communicatie en netwerken	107.316
	<u>936.921</u>